Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok IX **Nr. 12**

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Wilno, dnia 1 grudnia 1932 r.

Redakcja i Administracja:
Wilno, Wolana 10. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Konto P. K. O. Nr. 30.466

TREŚĆ:

152.

PRZEMÓWIENIE

Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

wygłoszone 18 września 1932 r. na uroczystości odsłonięcia pomnika ś. p. płk. Lisa-Kuli w Rzeszowie.

Największą tęsknotą duszy ludzkiej jest bohaterstwo. Bohater wyrasta ponad szary tłum, wyrasta ponad ludzką niepamięć, wyrasta ponad czas, trwa w dziejach narodu i nawet stając się legendą, jeszcze wywiera decydujący wpływ na niezliczone pokolenia przyszłości. Jakim cudem rdza trwania go nie przeżera, jakim cudem spopielałe ciało, zetlałe kości, skończony i przebrzmiały czyn, stają się świętością, a nazwisko wiekuistym symbolem najbardziej nieprzemijających ludzkich wartości. W czem tkwi prawda bohaterstwa? W rzeczy niezmiernie prostej, jak proste są wszelkie wielkie sprawy ducha ludzkiego. Bohaterstwo każde i zawsze polega na poświęceniu się sprawie, na podporządkowaniu jej swej osobistej istoty, na uczynieniu z siebie świadomego i sprawnego jej narzędzia.—Bohater oddaje wszystko, co jest w nim najlepszego, aż do życia włącznie. Nie cofa się przed żadnym trudem, żadną męką, żadnem niebezpieczeństwem; odda swą pracę, szczęście, swą wolność, odda wreszcie swe życie, gdy zajdzie tego potrzeba. Nie będzie jęczał, nie będzie narzekał; to co robi, robi z nakazu sumienia, które jest sumieniem nieomylnem. To co robi, robi radośnie, bo wie i rozumie, że życiem swojem wyznacza drogę zwycięstwa sprawie, której sztandary trzyma w swej dłoni. Dziś obchodzimy święto niezwykłe, święto bohatera, który padł w młodzieńczych, nieomal w chłopięcych latach swego życia. Pułkownik Leopold Lis-Kula był dzieckiem jeszcze gdy rozpoczął swą pracę w wojsku i młodzieńcem zaledwie, gdy uchodząca do ostatniej kropli krew jego bezcenna wsiąkła w ziemię ojczystą. Między młodzieńczością i dzieciństwem w tym krótkim i najpiękniejszym okresie życia zmieściły się dzieje, które innym długie lata potrafiłyby wypełnić. Jest coś pięknego niewymownie w tym chłopcu, którego kochają wszyscy, jest cały urokiem, życie jego rozkwitłą bujnością, jest ucieleśnieniem radości i wesela wiosny, istotą, którą się kocha wprost dlatego, że jest, że cieszy oczy swym widokiem. Ale jednocześnie twardą, nieustępliwą wolą, żmudną ofiarną pracą bezgraniczną, odpowiedzialnością, surowym honorem służby i wiarą płomienną, oddaniem abso-

lutnem, męstwem nieustraszonem. I datego obok ludzkiej miłości Lis-Kula posiada ludzki szacunek i cześć i posłuszeństwo. Jego żołnierz jest mu oddany bez granic, pójdzie za nim wszędzie na trudy i znoje, na rany i śmierć, bo wie, że prowadzi go duch prawdziwego bohaterstwa. Przepatrzcie życie tego chłopca w ciągu niewielu lat jego pracy. Służba w Związku strzeleckim, świetna praca bojowa w I. Brygadzie, męka frontu włoskiego, praca konspiracyjna w P. O. W., przedarcie się do Rosji Sowieckiej i jego rola w korpusie Dowbora Muśnickiego. Komenda naczelna P. O. W.—Wschód., wreszcie wymarzona służba w armji niepodległej już Polski i chwalebna śmierć na polu walki. W ciągu tych 4 lat niedługich Lis-Kula szedł zawsze w pierwszym szeregu, wszędzie tam, gdzie służba wymagała pracy najtrudniejszej, dojrzałości i odpowiedzialności najwyższej. Los stawiał młodziutkiemu chłopcu zadania najtrudniejsze na miarę wielkiego charakteru, głębokich znajomości życia i ludzi. Wytrzymał wszystkie trudy próby, zabłysnął wyjątkowym talentem wodza, a jednocześnie nie stracił nic czaru pierwszej młodości, z niewinnego dziecinnego uśmiechu, którym ludzie serca nieświadcmie podbijał. Krótka była droga jego życia, ale ta krótka droga wwiodła go w kraj sławy. Ma zapewnioną kartę w historji wojska naszego, nazwisko jego jest dziś na ustach całej Polski. W jego rodzinnem mieście stawia mu się dziś pomnik, ulicę nazywa się jego imieniem. Młodziutki chłopiec swem pięknem wewnętrznem zdobył sobie nieśmiertelność tak jakby w swem sercu potrafił zogniskować całą miłość Ojczyzny, którą biły wszystkie polskie serca. Jakby zamknął w niem płomienną natężoną wolę Wodza, pod którego rozkazami służył całą żołnierską wiernością, oddaniem i posłuszeństwem. Jakby w swem sercu zmieścić potrafił legendę rycerską całego polskiego bohaterstwa. Żył, pracował, umarł jak wierny żołnierz Marszałka Piłsudskiego. Imieniem Rządu, który mam zaszczyt reprezentować, pragnę oddać cześć zasłudze i poświęceniu świetnego żołnierza, który krew swą oddał za Ojczyznę. Jako Minister Oświaty, pragnę zwrócić się do młodzieży tak licznej na uroczystości dzisiejszej zebranej. Oto odsłaniamy dziś na wieczną chwałę pomnik młodego chłopca, waszego starszego kolegi, poległego za wolność Polski. Lis-Kula to nie żaden z tych wielkich wodzów Narodu, o których się w szkole uczycie, a od których dzieli was dystans lat i dojrzałości. To ktoś wam bliski, bliski latami i uczuciem, to taki sam młody chłopiec, jak wy. Więc gdybyście go znali, kochalibyście go i szanowali. To niedokończony maturzysta, który swój mundurek uczniowski zamienił na mundur żołnierza, to wasz starszy brat, brat najlepszy, najdzielniejszy, najbardziej ofiarny, najwierniejszy Ojczyźnie i Wodzowi. Niechże będzie

po wsze czasy żywym symbolem tego wszystkiego, co stanowi piękno młodości, niech w historji naszego Narodu stanie się patronem młodzieży, wzorem do naśladowania, niech o nim w szkołach mówią, niech czytają jego życiorys, niech i po śmierci nie przestanie wywierać tego wpływu na młodzież, jaki potrafił wywierać za życia. A rodzinne miasto, w którem mieszkał i szkoła, w murach której dojrzewał do swego czynu, dumne z takiego syna-ucznia, niech otoczą zbożną opieką ten pomnik powstały z wdzięczności serc dla piękna i bohaterstwa najlepszego z młodzieży polskiej, którego prawda życia i prawda śmierci zawsze będzie wzruszała i podnosiła serca i dusze.

153.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 22 listópada 1932 r. Nr. 37676/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie złożenia hołdu prochom bohaterskiego pułkownika ś. p. Leopolda Lisa-Kuli.

We wszystkich szkołach, w których to dotąd nie zostało uczynione, należy odczytać przemówienie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Przemówienie to powinno być w klasach i na kursach starszych szkół średnich połączone ze szczegółowem omówieniem życiorysu ś. p. pułkownika Lisa-Kuli i „zobrazowaniem linji duchowego rozwoju dzielnego żołnierza, a wróżącego nadzieje wielkiego dowódcy nie mniej i działacza, wykazującego pomimo młodego wieku czy to na polach bitewnych, czy też na polach organizacji i wychowania dojrzałość męską przenikniętą głębokiem poczuciem obowiązku i silną nieustraszoną wolę zwycięzcy".

„Bije odeń czar przedziwny i moc tak wielka, że starsi o wiele od niego wiekiem poddają mu się bez wahania".

Te momenty niestrudzonej na różnych posterunkach pracy młodego pułkownika powinny być należycie podkreślone.

W klasach niższych szkół średnich, w szkołach powszechnych i w szkołach niższego typu przemówienie Pana Ministra powinno być przystępnie i stosownie do poziomu młodzieży szkolnej wytłumaczone, postać młodego bohatera wyraziście zobrazowana.

W szkołach ćwiczeń pożądane jest, ażeby pogadanki były przeprowadzone przez uczniów(nice) ostatnich dwóch kursów seminarjów nauczycielskich po uprzedniem przygotowaniu materjału pod kierownictwem nauczyciela.

Potrzebne materjały znajdują się:

1) w nowo wydanej monografji o pułkowniku Lisie-Kuli, pióra Franciszka Demla i Wacława Lipińskiego,

2) u Juljusza Kaden - Bandrowskiego — „Na progu" — życiorys ś.p. Leopolda Lisa-Kuli pod tytułem „Memu dzielnemu chłopcu"

3) W „Polsce Niepodległej" — czasopismie Nr. 12 — Lwów, październik 1932 r.

4) W „Iskrach" — ilustrowanym tygodniku dla młodzieży Nr. 47— listopad 1932.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

154.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
—
Warszawa.

OKÓLNIK

z dnia 13 października 1932 r. (WF.-4030/32)

w sprawie masowego dożywiania niezamożnej dziatwy szkolnej.

Przedłużający się światowy kryzys ekonomiczny i jako jego następstwo — klęska bezrobocia zmusza mnie do ponownego zwrócenia uwagi dyrekcyj, kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa na konieczność wznowienia akcji dożywiania niezamożnej dziatwy szkolnej, której, niestety, ciężkie warunki współczesnego bytu najbardziej dają się odczuć.

Ponieważ dzieci, które niedojadają i chronicznie się głodzą wpadają w stan niedokrwistości i osłabienia fizycznego, w następstwie czego łatwo ulegają zakażeniu gruźliczemu, przeto masowe dożywianie takich dzieci, obok akcji kolonijnej, stanowi jeden z najskuteczniejszych środków nietylko w dziele zwalczania gruźlicy, ale w dążeniu do wychowania zdrowego i odpornego fizycznie pokolenia.

Z charakteru swego urzędu, czuwając nie tylko nad umysłowym i moralnym, lecz i nad fizycznym rozwojem dziatwy i młodzieży szkolnej, zwracam się z gorącym apelem do dyrekcyj i kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa, by sprawę tę żywo wszyscy wzięli do serca.

Wiem, że trudności w uzyskaniu funduszów na te cele mogą niejednego do całej akcji zniechęcić. Mimo to funduszów tych trzeba szukać.

Niewątpliwie przyjdą tu z pomocą Komitety do spraw bezrobocia, dyrekcje Kas Chorych, zwłaszcza w okręgach fabrycznych, które rozumieją, że taniej będzie dopomagać dziatwie i młodzieży przez jej dożywianie, niż później wydawać pieniądze na jej leczenie, z pewnością też zasiłków na ten cel udzielą zarówno państwowe jak i samorządowe instytucje opieki społecznej, lecz co najważniejsza, to należy w tym celu pobudzić ofiarność społeczeństwa.

Szeroko np. przeprowadzona akcja dożywiania niezamożnej dziatwy szkolnej na terenie stolicy państwa wykazała, jak piękne można w tym kierunku osiągnąć wyniki, kiedy do współpracy staną wszystkie wymienione wyżej czynniki, bo nawet domy prywatne, restauracje, kawiarnie, a jeszcze, co z uznaniem podkreślić należy, kiedy sama młodzież szkolna zamożniejsza stale przynosi śniadania dla swych potrzebujących kolegów.

Liczę też na poparcie prasy w akcji propagandowej.

Jeśli nie stać szkoły na porcję posilnej zupy, szklankę mleka lub kakao, to niech przynajmniej szklanka słodkiej herbaty z chlebem lub bułką będzie tą ciepłą strawą, którą dziecko, przychodzące niekiedy bez pierwszego śniadania, spożyje w szkole.

Dyrekcje i kierownictwa szkół powinny też umożliwiać dzieciom pozbawionym odpowiednich warunków domowych, naukę i przebywanie w godzinach pozalekcyjnych w należycie ogrzanych i oświetlonych salach szkolnych, co wobec przedłużającego się kryzysu mieszkaniowego i coraz większego skupienia się ludności w małych pomieszczeniach, ze względu na fizyczne i moralne zdrowie dziatwy i młodzieży szkolnej, staje się naglącą potrzebą.

P. P. inspektorzy szkolni w swych sprawozdaniach rocznych, skła-

danych Kuratorjum, w sprawie stanu szkolnictwa w swych powiatach, winni między innemi podawać, ile szkół i w jakim stopniu stosowało u siebie dożywianie niezamożnej dziatwy szkolnej i w ilu szkołach zostały zorganizowane t. zw. świetlice szkolne.

Minister W. R. i O. P.

(—) *J. Jędrzejewicz.*

155.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dn. 19 listopada 1932 r. Nr. O.-34094/32

do P. P. Nauczycieli, Inspektorów Szkolnych oraz Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie masowego dożywiania niezamożnej dziatwy szkolnej.

Podając powyższy okólnik Pana Ministra W. R. i O. P. do wiadomości, proszę wszystkich P. P. Nauczycieli, Kierowników i Dyrektorów szkół, oraz Inspektorów Szkolnych o energiczne zajęcie się łącznie z Komitetami Rodzicielskiemi względnie Opiekami Szkolnemi zorganizowaniem akcji dożywiania niezamożnej dziatwy na terenie poszczególnych szkół.

Dla wyjątkowo biednych miejscowości, w których nie można zdobyć większych środków na dożywianie, trzeba zorganizować pomoc z zewnątrz.

W tym celu uważam za bardzo pożądane utworzenie w każdem mieście powiatowem Komisji, składającej się z p. p. Inspektora Szkolnego, Dyrektora Gimnazjum państwowego, dwu nauczycieli szkół powszechnych oraz Lekarza Powiatowego.

Komisja ta zajęłaby się uzyskiwaniem i przydzielaniem środków na pomoc w akcji dożywiania dla szkół w powiecie w najbiedniejszych miejscowościach, zwłaszcza tych, w których niezamożna ludność, jako niezarejestrowani bezrobotni, nie korzysta z pomocy funduszu bezrobocia.

Komisja czerpać może środki z zapomóg, zbiórek, składek i t. p. Wyrażam nadzieję, że w akcji tej nie zbraknie i skromnych stałych, mie-

sięcznych składek pracowników oświatowych. Za najbardziej celowe uważam stałe opodatkowanie się w wysokości $1/2\,\%$ do $1\,\%$ miesięcznych poborów.

Dobrowolnie zaofiarowane składki panowie płatnicy wpłacą na rzecz komisyj powiatowych na ręce panów Inspektorów Szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

156.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 24 października 1932 r. Nr. 34104/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie organizacyj społeczno-humanitarnych.

Na skutek zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25.VIII.1932 Nr. I POL.-2570/32 oznajmiam, że ze względu na znaczną liczbę organizacyj społecznych, zwracających się do szkół o pomoc przy obchodach propagandowych, obchody te w szkołach powinny się zasadniczo ograniczać do krótkich pouczeń w czasie zajęć szkolnych lub do samorzutnie przez młodzież organizowanych uroczystości w czasie pozaszkolnym. Przerywanie dla tych celów normalnej nauki, poza wypadkami, wskazanemi specjalnemi zarządzeniami, jest niedopuszczalne.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

157.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 21 listopada 1932 r. Nr. 0-33126/32

do PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników Szkół w Okręgu

w sprawie Tygodnia Propagandowego zagadnień polsko-niemieckich.

Związek Obrony Kresów Zachodnich mając na celu zaznajomienie najszerszych mas społeczeństwa z istotą zagadnień polsko-niemieckich rok rocznie organizuje tydzień propagandowy poświęcony tym sprawom.

Z uwagi na ogólno-państwowe znaczenie tego zagadnienia zechcą PP. Dyrektorzy (Przełożone) i Kierownicy(czki) zorganizować na terenie szkoły w b. r. szkolnym na lekcjach geografji, historji i nauki o Polsce współczesnej szerzej zakrojone pogadanki na temat stosunków polsko-niemieckich, ze specjalnem uwzględnieniem położenia ludności polskiej w Niemczech.

Pogadanki te, na co szczególny kładę nacisk, winny oddać rzeczywisty i objektywny stan stosunków polsko-niemieckich *bez wprowadzenia jednak momentów nienawiści narodowej.*

Po wszelkie informacje oraz materjały do odczytów względnie pogadanek, (które będą dostarczane bezpłatnie) należy się zwracać do Związku Obrony Kresów Zachodnich (Warszawa, Hipoteczna 8).

Ze względu na nadchodzacą Gwiazdkę byłoby na czasie zwrócenie uwagi młodzieży na ofiarowanie książek niezamożnym dzieciom polskim w Niemczech i w W. M. Gdańsku.

Jednocześnie zezwalam na zbiórkę książek, zorganizowaną przez Związek Obrony Kresów Zachodnich pod firmą Towarzystwo Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech.

Kurator Okręgu Szkolnego

(— *K. Szelągowski.*

158.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 25 listopada 1932 r. Nr. 0-38163/32

do Dyrekcyj Szkół Średnich Ogólnokształcących i Zakładów Kształcenia Nauczycieli, Panów Inspektorów Szkolnych oraz Kierownictw Szkół Powszechnych w Okręgu

w sprawie prenumeraty kwartalnika „Fizyka i Chemja w Szkole".

Celem udzielenia pomocy nauczycieistwu szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół powszechnych w nauczaniu fizyki i chemji wznowiono wydawnictwo „Fizyka i Chemja w szkole" w formie kwartalnika.

Ze względu na dużą wartość dydaktyczną wymienionego pisma i jego pożyteczność w nauczaniu fizyki i chemji w szkołach polecam na podstawie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 17 listopada 1932 r. Nr. II-S-9255/32 Dyrekcjom gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli zaprenumerować ten kwartalnik, a jednocześnie gorąco zachęcam Dyrekcje zakładów prywatnych i Kierownictwa szkół powszechnych do popierania i nabycia wydawnictwa.

Prenumerata roczna „Fizyki i Chemji w szkole" wynosi 16 zł. Cena pojedyńczego numeru 4 zł. Adres Redakcji: Wilno, ul. Zawalna 5.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) *G. M. Szulc*

Naczelnik Wydziału

159.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 października 1932 r. Nr. II-31373/32

do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących

w sprawie abiturjentów, zalegających w opłatach szkolnych.

Niejednokrotnie zdarza się, że Dyrekcje odmawiają wydania świadectw dojrzałości abiturjentom, którzy nie uiścili opłat szkolnych lub nie wykonali zobowiązań wobec bibljoteki szkolnej, Komitetu Rodzicielskiego i t. p.

Kuratorjum wyjaśnia, iż w myśl obowiązujących przepisów w razie nieuiszczenia przez uczniów opłat szkolnych Dyrekcja może zatrzymać świadectwa szkolne roczne lub odłożyć decyzję w sprawie dopuszczenia do egzaminów maturalnych; o ile jednak abiturjent został dopuszczony do egzaminów maturalnych przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, która uznała go za dojrzałego, Dyrekcja gimnazjum nie powinna zatrzymywać przyznanego abiturjentowi świadectwa dojrzałości.

Wobec tego zechcą Dyrekcje pouczyć młodzież klas 8-mych, iż nieuregulowanie przez nią zobowiązań finansowych wobec szkoły i Komitetu Rodzicielskiego przy zakończeniu kursu klasy 8-ej może narazić abiturjentów na wstrzymanie decyzji w sprawie dopuszczenia do egzaminów maturalnych oraz spowodować zatrzymanie ich świadectw odejścia.

Naczelnik Wydziału

(—) *Wł. Głuchowski.*

160.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dn. 22 listopada 1932 r. Nr. 0-31734/32

do PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów oraz Kierowników wszystkich Szkół w Okręgu

w sprawie protektoratu nad uroczystościami oraz korespondencja z prowincjonalnemi oddziałami organizacyj społecznych.

Okólnik Ministerstwa Spraw Wojskowych — Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego z dn. 21 września 1932 r. Nr. 035/2/społ. podanego do wiadomości pismem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 30 września 1932 r. Nr. I-WF. 5812/32 oraz Okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 września 1932 r. Nr. I-Org.-2522/12/32 zwracają uwagę, że zdarzają się wypadki, iż organizacje społeczne związane z zakładami naukowemi, urządzając wewnętrzne uroczystości pozwalają sobie zwracać się do osób w hierarchji państwowej bądź społecznie wysoko postawionych z prośbą o objęcie protektoratu nad uroczystością względnie o przyjęcie godności członka honorowego Komitetu, a nawet, nie czekając na odpowiedź od osób proszonych, pozwalają sobie drukować na zaproszeniach względnie afiszach nazwiska danych osób, nie mając do tego upoważnienia.

Podobnie daje się zauważyć, że przy przesyłaniu podań czy pism przez prowincjonalne (filjalne) oddziały organizacyj społecznych do władz szkolnych w sprawach mających związek z ich działalnością, pomijane są Zarządy Centralne względnie Okręgowe organizacyj.

Ten tryb postępowania nie da się nadal utrzymać, to znaczy, że Zarządy Okręgowe zwracać się winny do władz II-ej instancji i osób równorzędnie stojących, Zarządy Powiatowe i Oddziałowe — do władz I-ej instancji i osób równorzędnych, zaś do Władz Centralnych względnie równorzędnie stojących osób, zwracają się Zarządy Centralne.

Wyjątek stanowić mogą uroczystości jubileuszowe względnie uroczystości urządzane w miejscowościach, z któremi są proszone osoby związane uczuciowo—w tych jednakowoż wypadkach należy przygotowania do uroczystości rozpocząć dość wcześnie, by proszone osoby miały czas się wypowiedzieć.

W każdym razie niedopuszczalne jest używanie w druku względnie w mowach nazwisk osób proszonych, które się nie wypowiedziały.

Naczelnik Wydziału

(—) *G. M. Szulc.*

161.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 25 października 1932 r. Nr. 0-34431/32

Do nauczycielstwa wszelkich kategoryj szkół w Okręgu

w sprawie przeciwdziałania potajemnemu gorzelnictwu i przemytowi tytoniu.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 15.X.1932 r. Nr. II. P. 6097/32 oraz Władz Skarbowych z dn. 19.X.32 r. Nr. W. IV. 2/43/I/32 — polecam ze względu na szkodliwość rozpowszechnionego obecnie tajnego gorzelnictwa Nauczycielstwu wszelkich kategoryj szkół w Okręgu zarówno w mieście, jak i na wsi podkreślać przy sposobności przeprowadzania pogadanek—zwłaszcza na lekcjach przyrody i higjeny—o wpływie alkoholu na organizm ludzki, szczególną szkodliwość wyprodukowanego w domowych gorzelniach spirytusu, zawierającego trujące substancje.

Również i tytoń, pochodzący z przemytu oraz pokątnie fabrykowane wyroby tytuniowe stanowiące mieszaniny niewiadomych i niesprawdzonych gatunków są rozsadnikiem chorobotwórczych bakteryj, do czego się przyczyniają niechlújne warunki potajemnej produkcji.

Ci, co przekładają pokątnie fabrykowane wyroby tytuniowe narażają się dobrowolnie, choć może i nieświadomie na choroby z powodu wprowadzenia szkodliwych dla organizmu bakteryj.

W każdym razie korzystanie z potajemnie wyprodukowanego alkoholu i z tytoniu pochodzącego z przemytu świadczy o słabem wyrobieniu społecznem i niezdawaniu sobie sprawy jaką szkodę ponosi niezależnie od zdrowia odbiorcy Skarb Państwa.

To też nauczyciel prowadzący pogadankę powinien wykorzystać wiążące się z tem momenty wychowania obywatelsko-państwowego przez zwrócenie uwagi uczniów na obowiązek szanowania zarządzeń Władz Państwowych, wydawanych dla dobra ogółu obywateli.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

162.

ZARZĄDZENIE
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 23 listopada 1932 r. Nr. 0-37914/32

w sprawie zgłaszania danych na konkurs na stanowiska kierowników szkół.

Proszę Panów Inspektorów Szkolnych przy zgłaszaniu wniosku na konkurs na stanowisko kierownika szkoły załączać dane według tabelki, umieszczonej w niniejszym numerze Dziennika Urzędowego pod pozycją 163.

Naczelnik Wydziału

(—) *J. Dryjański*

163.

KONKURSY
na stanowiska kierowników szkół powszechnych.

Miejscowość	Powiat	Stopień organizacyjny szkoły	Mieszkanie dla kierownika	Ziemia	Uwagi
m. Grodno	grodzieński	7 kl.	2 pokoje z kuchnią		Szkoły Nr. 8 (konkurs powtórny).
Zdzięcioł	nowogródzki	7 kl.	brak		

O stanowisko powyższe ubiegać się mogą kandydaci, odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 12 ustawy z dnia 2 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3.II.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462). Należycie udokumentowane podania skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego wnosić należy w drodze służbowej do właściwego Inspektora Szkolnego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

164.

KOMUNIKATY.

Kurs metodyczny filologji klasycznej.

W dniu 21 listopada b. r. Pan Kurator Okręgu Szkolnego otworzył Kurs metodyczny filologji klasycznej dla nauczycieli gimnazjów z Okręgu.

Kurs składał się z części praktycznej, t. j. z szeregu lekcyj pokazowych, które poddano dyskusji — oraz z części teoretycznej, na którą złożyły się wykłady z zakresu nauczania języka łacińskiego na wszystkich stopniach, wykłady z dziedziny kultury i wychowania obywatelsko-państwowego w związku z nauczaniem filologji klasycznej oraz zagadnienia z metodyki prac pisemnych i egzaminów maturalnych.

Prace na Kursie prowadzili p.p.: Instruktorzy Ministerjalni Szerenkowski i Dąbrowski, prof. Sośnicki i Dr. Zmigryder-Konopka.

Udział w Kursie, który trwał od 21 do 29 listopada b. r., wzięło 43 uczestników.

Kurs pedagogiczno-metodyczny dla nauczycieli szkół zawodowych.

Kurs kształcenia nauczycieli.—Wileńskie Koło Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Zawodowych w porozumieniu z Kuratorjum Okręgu Szkolnego otwiera Kurs pedagogiczno - metodyczny, mający na celu doskonalenie sił nauczycielskich.

Kurs obejmować będzie dwa cykle po 3 miesiące wykładów i dyskusyj: 1) psychologiczno-pedagogiczny oraz 2) metodyczny—ze specjalnem uwzględnieniem kierunków nowoczesnych.

Zgłoszenia przyjmuje i informacyj udziela Sekretarjat Kursów, mie-

szczący się w lokalu Państwowej Żeńskiej Szkoły Przemysłowej im. E. Dmochowskiej przy ul. Wileńskiej Nr. 10.

Otwarcie Kursu nastąpi dnia 29 listopada b. r. o godzinie 17-ej.

Kurs robót ręcznych i rysunków.

Okręgowe Koło Sekcji Nauczycieli Robót Ręcznych i Rysunków Związku Nauczycielstwa Polskiego zorganizowało w Wilnie kurs z zakresu robót ręcznych i rysunków dla nauczycieli (nauczycielek) szkół powszechnych i średnich. Program kursu będzie obejmował wszystkie działy prac ręcznych i rysunków, przewidziane programem szkół powszechnych i średnich, tudzież wykonanie przedmiotów sportowych (nart).

Dnie pracy i godziny będą ustalone w porozumieniu z uczestnikami kursu.

Zajęcia będą się odbywały w lokalu Centralnej Pracowni Robót Ręcznych przy ul. Zawalnej 5 — trzy razy tygodniowo, między 16-tą a 20-tą; dla dojeżdżających nauka będzie się odbywać w soboty i niedziele.

Opłata za kurs wyniesie od 10—15 zł. miesięcznie zależnie od ilości zgłoszeń. Początek zajęć 28 listopada r. b.

W sprawie fałszywych monet 10-cio złotowych.

W ostatnich czasach pojawiły się w obiegu falsyfikaty monet srebrnych 10-cio złotowych.

Falsyfikaty te wykonane są ze stopu cyny, cynku i antymonu sposobem odlewu i posrebrzane. Są one znacznie lżejsze od monet prawdziwych i posiadają dźwięk zbliżony do dźwięku monet prawdziwych.

Wygląd zewnętrzny falsyfikatu:

Ząbki na otoku monety są miejscami zalane i naogół niewyraźne, co jest najbardziej charakterystyczną cechą falsyfikatu.

Kanty monety fałszywej są nierówne.

Litery napisu „Rzeczpospolita Polska" — złotych 10 złotych" są nieostre, lecz zaokrąglone.

Wizerunek głowy kobiecej oraz kłosy są mniej wyraźne, niż na monecie prawdziwej.

Przy bardziej szczegółowych oględzinach falsyfikatu widoczne są na obydwuch jego stronach miejsca zalane i chropowate, t. j. cechy właściwe odlewom.

Wagony dla wycieczek szkolnych.

Na podstawie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12 października 1932 r. Nr. I Org. 2530/2/32 Kuratorjum podaje do wiadomości, iż Ministerstwo Komunikacji, pismem z dnia 5.X.32 r. Nr. R. P. II-21/98—zarządziło, aby dla ułatwienia gronu nauczycielskiemu opieki i nadzoru nad młodzieżą podczas podróży koleją zbiorowych wycieczek szkolnych—Dyrekcje Okręgowe Kolei państwowych unikały dostarczania dla wycieczek szkolnych wagonów osobowych z bocznemi wejściami (bokówek), a wyznaczały w miarę możności, zwłaszcza dla wycieczek na dalsze odległości (ponad 200 klm.) wagony korytarzowe, lub zapewniły dla młodzieży miejsca w wagonach wspomnianego typu.

Najbliższa próba chóru nauczycielskiego.

Zarząd Okręgowego Chóru Nauczycielskiego powiadamia tą drogą swych członków, iż najbliższa próba chóru odbędzie się w Wilnie *8-go grudnia o godz. 12-tej*, w lokalu Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego im. T. Zana w Wilnie (Ostrobramska 29).

O nuty opracowanych pieśni należy się zwracać do instruktorki śpiewu i muzyki p. Bronisławy Gawrońskiej (Wilno, Kuratorjum Okręgu Szkolnego, Wolana 10).

Likwidacja czasopisma „Ster".

Redakcja i Administracja czasopisma „Ster" zawiadamia, iż pismo nadal wychodzić nie będzie. Ostatni wydany nakład „Steru" nosi Nr.Nr. 7—8 (numer podwójny). Cena egzemplarza 1 zł.

Na podstawie okólnika Pana Kuratora Okręgu Szkolnego z dnia 23.IX.32 r. Nr. 0-29887/32, Administracja „Steru" prosi wszystkich zalegających z opłatą do uiszczenia takowej. Jako ostateczny termin do uregulowania spraw oznacza się datę 15 grudnia 1932 r. Numerów „Steru" dotychczas nie zwróconych Administracja nie przyjmuje. Prenumeratorom którzy opłacili za dalsze numery, Administracja kolejno zwraca pieniądze po potrąceniu należnych kwot. Na wniesione opłaty nie wydaje się pokwitowań, natomiast wyjaśnia się, że wystarczającym dowodem rachunkowym jest odcinek nadawczy z P. K. O.

Wszelkie wpłaty na rachunek „Steru" należy uskuteczniać przez P. K. O. Nr. 60.000, z zaznaczeniem na odwrocie blankietu nadawczego—celu wpłacanej kwoty.

Redakcja i Administracja „Steru" ze względu na konieczność zakończenia spraw i rachunków wynikających z wydawania czasopisma ustala termin do 31 grudnia 1932 r. dla załatwiania wszelkich spraw ze „Sterem"—prócz wpłat, które należy uregulować do 15.XII.32 r.

„Książnica Atlas"—wynik losowania stypendjów dla uczniów.

Zarząd Spółki Akcyjnej „Książnica Atlas" T. N. S. W. (Lwów, ul. Czarnieckiego 12—Warszawa, Nowy Świat 59) podaje do wiadomości wynik losowania stypendjów dla uczniów (uczenic) szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół handlowych oraz zawodowych z prawem publiczności, dokonanego na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Rady Nadzorczej wyżej wymienionej Spółki w dniu 26 października 1932 r.

1. Stypendjum *im. Konstantego Wojciechowskiego* otrzymał: Bąkowski Jan, uczeń kl. VI Gimnazjum O.O. Jezuitów w Wilnie.

2. Stypendjum za dobre postępy w nauce:

filologji klasycznej otrzymała:

Naruszewiczówna Stanisława, uczenica kl. VIII-ej państwowego gimnazjum im. M. Konopnickiej w Suwałkach (woj. białostockie).

3. Stypendjum za dobre postępy w nauce:

matematyki otrzymał:

Modliński Antoni, uczeń kursu IV Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. Piramowicza w Augustowie (woj. białostockie).

Pierwszą ratę stypendjum po 100 zł. przesłano pod adresem Zakładów, do których uczęszczają wymienieni wyżej stypendyści, z prośbą o wręczenie tej kwoty odnośnym uczniom (uczenicom) w przeddzień święta państwowego, dnia 11 listopada r. b. Następna rata w wysokości 100 zł. zostanie przesłana w podany wyżej sposób z końcem kwietnia 1933 r., celem wręczenia jej w dniu 3 maja 1933 r.

Przy tej sposobności Zarząd Spółki prosi uprzejmie o przestrzeganie terminu podawania nazwisk kandydatów na następne stypendja w roku szkolnym 1933/34, a to przed dniem *10 października 1933 r.*

Poradnia zawodowa dla nauczycieli robót ręcznych i rysunków.

Koło Okręgowe Sekcji nauczycieli robót ręcznych i rysunków przy Związku Nauczycielstwa Polskiego zorganizowało poradnię zawodową w zakresie nauczania robót ręcznych i rysunków w szkołach powszechnych i średnich.

Poradnia jest czynna: w poniedziałki — dział robót ręcznych w Centralnej Pracowni Robót Ręcznych, Zawalna 5 — od godz. 17 do 20-ej, i w środy — rysunki w gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta od 17 — 20-ej.

Uruchumione są następujące działy:

a) Rysunek perspektywiczny z natury i modelu—p. Marjan Kulesza,
b) Rysunek kompozycyjny (ornament, zdobnictwo, liternictwo) — p. Józef Bodziński,
c) Metodyka rysunków—p. Czesław Wierusz-Kowalski,
d) Roboty kobiece ze zdobnictwem—p. A. Gałkinówna,
e) Introligatorstwo i metodyka nauczania robót ręcznych — p. Hanna Wierusz-Kowalska,
f) Koszykarstwo—p. Kuczyńska Ludwika,
g) Drewno i metal—p. Dukalski,
h) Różne techniki—p. Radziwanowski Leon,
i) Radjotechnika—p. Petz Feliks.

165.

NAUCZANIE ŁĄCZNE.

Bibljografja.

Metoda nauczania łącznego, realizowania z dużem powodzeniem w szkołach wiedeńskich, zainteresowała szerokie sfery nauczycielstwa polskiego. Nie szczędząc kosztów, szeregi wycieczek nauczycielskich udają się do Wiednia, by móc osobiście na miejscu przyjrzeć się sposobowi i tokowi zajęć, prowadzonych tą metodą, oraz jej wynikom wychowawczym i dydaktycznym. Wielu z nauczycieli, zachęconych bezpośrednią obserwacją, usiłuje realizować przeważnie wspomnianą wyżej metodą nowy program nauki w oddziale I-szym. Dążeniom ich stają na przeszkodzie liczne trudności, wynikające między innemi z niedokładnej

znajomości podstaw, na jakich oparta jest metoda. Pragnąc przyjść nauczycielstwu w tym wypadku z pomocą, podaje się wykaz prac, jakie ukazały się w języku polskim w książkach lub czasopismach pedagogicznych i jakie traktują o metodzie nauczania łącznego, lub też o realizowaniu nowego programu w oddziale I.

Dr. T. Adamczyk — Instytut Pedagogiczny w Wiedniu — Oświata i Wychowanie Nr. 5 r. 1932.

S. Bąkowski — Zagadnienie syntezy w konstrukcji programów szkół ogólnokształcących — Zrąb Nr. 10 1932.

J. Bohucki — Nauczanie łączne — Miesięcznik Pedagogiczny Nr. 6—7 r. 1932.

J. Bohucki — Nauczanie łączne w praktyce — Miesięcznik Pedagogiczny Nr. 8—9 r. 1932.

J. Bohucki i Żychal — Nauczanie łączne — Ogólny rozkład materjału naukowego oddział I, II i III. Kraków 1932.

M. Drabowa — Realizacja wychowania państwowego w I i II klasie szkoły powszechnej — Dziennik Urzędowy Kuratorjum Brzeskiego Nr. 8 r. 1932.

J. Gdula — Sześć tygodni przygotowawczych w I oddziale szkoły powszechnej według wymagań nowych programów — Przyjaciel szkoły Nr. 14 r. 1932.

A. Grochowska — Lekcja rachunków w oddziale trzecim, oparta na nauczaniu łącznem — Życie szkolne Nr. 7 i 8 r. 1932.

St. Grodowska — Materjały i plany do nauki syntetycznej w pierwszym roku nauczania — Łódź, r. 1933.

K. Guńka — Nauczanie łączne. Materjał naukowy kl. I na wrzesień — Miesięcznik Pedagogiczny Nr. 10 r. 1932.

Hessen — Podstawy pedagogiki — Warszawa 1932 r.

Dr. Z. Kaczmarek — Szkolnictwo wiedeńskie (Wrażenia z wycieczki) — Ruch Pedagogiczny Nr. 6 r. 1931.

K. Kostelecki — Uwagi o szkolnictwie powszechnem w Wiedniu i w Pradze — Sprawy Szkolne Nr. 1 i 2 r. 1926.

A. Litwin — Zasady nauczania łącznego—Ruch Pedagogiczny Nr. 5 i 6 r. 1932.

T. Łaciak — Nauczanie łączne — Sprawy nauczycielskie Nr. 2 r. 1932.

T. Łaciak — Psychologiczne i społeczne podstawy nauczania łącznego — Sprawy nauczycielskie Nr. 4 r. 1932.

E. Müller — Organizacja szkolnictwa w Austrji — Sprawy szkolne Nr. 1 r. 1930.

E. Müller — Nauczanie łączne—Ognisko nauczycielskie Nr. 8 r. 1932.

B. Nawroczyński — Synteza w nauczaniu—Chowanna t. II r. 1930.

B. Nawroczyński — Zasady nauczania—Warszawa r. 1931.

H. Pohoska — Dydaktyka w szkole wiedeńskiej (Z wycieczki do Wiednia)—Zrąb Nr. 3 r. 1930.

I. Posseltówna — Zagadnienie wychowawcze na terenie zreformowanego szkolnictwa wiedeńskiego (Wrażenia z wycieczki po szkołach powszechnych Wiednia—Zrąb Nr. 3 r. 1930.

I. Posseltówna — Przykłady realizowania całokształtu programu nauczania w klasie I w okresie przygotowawczym—Szkoła Nr. 9 r. 1932.

H. Remiszewka-Pawłowska — Z poczynań dydaktycznych w wiedeńskich szkołach podstawowych—Ognisko Nauczycielskie Nr. 3 i 4 r. 1931.

W. Rogalczyk — Kilka uwag o wiedeńskiej reformie szkolnej — Szkoła Nr. 5 r. 1931.

Rowid — Reforma szkolnictwa w Austrji — Ruch Pedagogiczny Nr. 9 i 10 r. 1925.

Rowid — Szkoła twórcza—wyd. III. Kraków 1931 r.

Rowid — Wrażenia z podróży pedagogicznej. Reforma szkolnictwa w Austrji—Ruch Pedagogiczny Nr. 4 r. 1928.

Dr. J. Schreiber — Trzy lekcje (Wrażenia z podróży do Wiednia) — Praca Szkolna Nr. 9 r. 1931.

T. Sysło — Nauka czytania i pisania—Przykład zastosowania drugiego warjantu najnowszego programu ministerjalnego—Nasz Głos Nr. 7 r. 1932.

S. Usarkowa — Prowadzenie klasy I na podstawach wychowawczych — Praca Szkolna Nr. 8 i 9, r. 1931 i Nr. 1 r. 1932.

K. Żychal — O nauczaniu łącznem w czterech niższych oddziałach szkoły powszechnej—Ogniskowiec Nr. 4 r. 1932.

Dalsze wykazy książek i artykułów w sprawie nauczania łącznego i realizowania nowego programu oddziału I-go będą zamieszczane w Dzienniku Urzędowym w miarę ich ukazywania się.

H. R.

166.

WYDAWNICTWA.

Monografja **o pułk. Lisie Kuli** pióra F. Demla i W. Lipińskiego.

Franciszek Demel i Wacław Lipiński — *Pułkownik Leopold Lis-Kula* z przedmową Aleksandry Piłsudskiej, str. 365. Warszawa 1932. Cena zł. 10. Nakładem Komitetu Budowy Pomnika Pułkownika Lisa-Kuli.

Książka polecona przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego L. I. Pr.—3593/32 z dn. 8. IX. 1932 r. do użytku do Bibljotek szkolnych dla młodzieży szkół wszelkich typów oraz do Bibljotek nauczycielskich.

„Ile entuzjazmu, trudu, pracy, wytrwałości dał dla zdobycia Niepodległości ten młody, bo zaledwie 21 lat liczący pułkownik, niech świadczą kartki niniejszej książki.

Komitet Budowy Pomnika Lisa-Kuli, wydając tę książkę, ma nadzieję, że znajdzie się ona w ręku każdego z dorastającej młodzieży, że z kart jej młodzież uczyć się będzie, jak pracować należy dla Ojczyzny" (Wyjątek z przedmowy).

Książkę tę zechcą Dyrekcje i Kierownictwa Szkół nabyć do Bibljotek Szkolnych.

Czasopismo **„Polska Niepodległa"**.

Polska Niepodległa—czasopismo poświęcone kulturze, historji, sprawom społecznym i pracy państwowo-twórczej. Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Zulińskiego 16, II p. Pocztowa Kasa Oszczędności, Warszawa, Nr. 101.541.

Cena egzemplarza 1 zł.—Prenumerata roczna 12 zł., Półroczna 6 zł. wraz z przesyłką.

Treść Nr. 12—październik 1932 zawiera między innemi przemówienie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wygłoszone 18-go września 1932 r. na uroczystości odsłonięcia pomnika ś. p. pułk. Lisa-Kuli w Rzeszowie. Medytacje 1772—1918. 36 godzin przed tragedją cieszyńską. Ostatni wywiad z porucznikiem Franciszkiem Żwirką.

Lot. Nowa organizacja szkolnictwa w Polsce. Hołd prochom bohaterskiego pułkownika Legjonów ś.p. pułkownika Lisa-Kuli. Bohater Legjonów ś. p. pułkownik Lis Kula. Ostatni wykład więzienny przed zesłaniem. Chlubny przykład dla społeczeństwa żydowskiego, jak służyć Państwu.

Tygodnik Ilustrowany **„Iskry"**.

„Iskry" Tygodnik Ilustrowany dla młodzieży, Warszawa, Filtrowa 75. Konto w P. K. O. 13893. Przedpłata Iskier z przesyłką pocztową rocznie 19.60, półrocznie 10,30, kwartalnie 5,40, miesięcznie 2 zł.

Treść numeru 47 listopad 1932: Nasze listy. Pochyliły się nasze sztandary. Listopadowa rocznica. Trzy bitwy Lisa-Kuli. Przez Dniestr. Z chwalebnych kart oręża polskiego. Warto przeczytać. Gazetka „Iskier". Rozrywki.

A. L. Hall Quest. **„Uczenie się pod kierunkiem"**.

Alfred Lawrence Hall-Quest. Prof. psych. pedag. i zasad nauczania w Uniw. Stanu Virginia — *Uczenie się pad kierunkiem w szkole średniej*. Rzecz o nauce uczenia się w szkole średniej. Przełożyła I. M. Szymaniukówna. Przedmowę do wydania polskiego napisał prof. B. Nawroczyński. Książnica Atlas. Lwów—Warszawa 1932 r. Bibljoteka przekładów dzieł pedagogicznych t. 20. Cena zł. 12.

Autor starał się, o ile możności, unikać teorji i książka jego dąży do tego, ażeby być praktyczną. Praca prof. A. L. Hall-Quest może być dobrym doradcą tak dla nauczyciela, jak i wychowawcy i powinna się znaleść w szkolnej bibljotece nauczycielskiej.

„Encyklopedja Wojskowa”.

„Encyklopedję Wojskową”, dozwoloną przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 11.II. 1931 Nr. II-1341/31 do bibljotek szkolnych do użytku hufców szkolnych i zaleconą do bibljotek nauczycielskich, należy traktować jako bardzo pożyteczną z uwagi na bogaty materjał dotyczący uzupełnienia teoretycznego przysposobienia wojskowego hufców szkolnych do służby w obronie Państwa.

Encyklopedja Wojskowa zmierza do ujęcia w najbardziej zwartej formie wszystkich zagadnień, wiążących się nietylko z wiedzą wojskową, z działalnością sił zbrojnych Polski, lecz również ze sprawami, obejmującemi zadania i wartości wychowania obywatelskiego i zawiera materjał historyczny z dziedziny wojen polskich, oręża, ustroju i organizacji wojskowej oraz podaje w syntetycznej formie wysiłek walk formacyj o niepodległość Polski. Działy te są redagowane pod kierunkiem Wojskowego Biura Historycznego.

Cena prenumeraty miesięcznej za zeszyt objętości 5 ark. druku to jest 80 stron wynosi po 5 zł., a całość wydawnictwa obliczona jest na 60 zeszytów, ukazujących się regularnie co miesiąc, z których dotychczas wyszło drukiem 20.

Po uskutecznieniu prenumeraty i wpłaceniu na konto czekowe Pocztowej Kasy Oszczędności Warszawa Nr. 21785 należności za wydane drukiem zeszyty, dyrekcja wydawnictwa „Encyklopedji Wojskowej” (Warszawa, Hortensja 5) będzie wysyłała dalsze bieżące numery.

Karty zamówieniowe należy kierować pod wyżej wskazanym adresem.

Czasopismo „Rocznik Tatarski”.

Rocznik Tatarski — czasopismo naukowe, literackie i społeczne, poświęcone historji, kulturze i życiu Tatarów w Polsce, tom I-szy, wydanie Rady Centralnej Związku Kulturalno-Oświatowego Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej, Wilno 1932, str. 364 — ukazał się pod naczelną redakcją Leona Kryczyńskiego.

Adres Redakcji — Administracji i składu głównego: Wilno, ul. Ad. Mickiewicza d. 19, m. 18.

Cena Rocznika zł. 6, z przesyłką pocztową zł. 7.20.

Na pracę złożyło się szereg rozpraw, kilkanaście artykułów, zawierających materjały z przeszłości i życia współczesnego Tatarów litewskich oraz przeszło 20 ilustracyj. Rocznik ten przedstawia obraz o dużej perspektywie, bogatej treści i wyraźnej linji, mniejszego lub większego za-

symilowania się, a w każdym razie zgodnego od wieków współżycia z Narodem Polskim.

Zaleca się nabycie Rocznika Tatarskiego do bibljotek szkolnych i nauczycielskich.

Czasopismo **„Zrąb"**.

„Zrąb" Nr. 11. Kwartalnik. Warszawa—Towarzystwo Kultury i Oświaty—Nowy Świat 30. Treść: Kazimierz Kosiński: Oblicze polityczne dziejopisarstwa polskiego wieków średnich (do w. XV-go). Dr. Juljusz Balicki: Rola podręcznika w nauczaniu języka ojczystego. Michał Kreczmar: Ideał obywatela w starożytności klasycznej. W. Radziwonowicz: Ideał wychowania państwowego na tle naszej umysłowości. Stanisław Stachurski: Dwukierunkowość pedagogji socjologicznej. Omówienie książek. Książki teoretyczne. Książki praktyczne z dziedziny wychowania obywatelskiego. Zagadnienia wychowania obywatelskiego w prasie pedagogicznej polskiej i obcej. Czasopisma polskie. Czasopisma w języku angielskim. Czasopisma w języku francuskim. Czasopisma w języku niemieckim. Kronika.

Monografja p. t. **„Genjusz Niepodległości"**,

obejmuje życie i czyny Pierwszego Marszałka Polski. Opracowanie redakcji „Polski Niepodległej". Stronic 320. Monografja bogato ilustrowana zawiera szereg artykułów najwybitniejszych osób Polski Odrodzonej.

Cena dzieła wynosi 35 zł.—Konto czekowe P.K.O. Warszawa 101541.

Zamówienia należy kierować: Lwów, ul. Żulińskiego 16/11.

Kwartalnik **„Chowanna"**

poświęcony naukowym zagadnieniom wychowania. Rok 1931.

Treść zeszytu III i IV:

Prof. U. J. Dr. Stefan Szuman: Chłopiec jako batalista. — Dr. Miecz. Ziemnowicz: Wychowawcze oddziaływanie szkoły amerykańskiej. — Dr. Leopold Blaustein: Przyczynki do psychologji i pedagogiki karności. — Dr. Leon Langholz: Testy charakterologiczne Henninga.

Prace Instytutu Pedagogicznego:

Jadwiga Boyé: Próba zastosowania. — Stanisław Gdowski: Oceny postępów uczniów w świetle statystyki.— Franciszek Janocha: Próby psychologicznego zbliżenia się do uczniów. — Dr. Helena Spoczyńska: Jak dzieci oceniają swe postępowanie. — W. Borelowski: Wizyta w Akademji Pedagogicznej w Bytomiu.

Sprawozdania i oceny:

St. Szuman: Badania nad rozwojem rozumienia obrazów o symbolicznej treści (ocenia M. Ziemnowicz). — John Dewey: „Demokratie und Erziehung (tłum. Hylla) ocenia J. Kiken. — H. Rowid: Nowa organizacja studjów naucz. w Polsce i zagranicą (omawia Dr. Mirosław Sekreta). — Komunikaty Instytutu Pedagogicznego.

Podręcznik p. t. **„Pisownia Polska".**

Wydawnictwo Polskiej Akademji Umiejętności p. t. Pisownia Polska. Przepisy. Słowniczek. Wydanie IX, Kraków 1932 zostało zatwierdzone przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do użytku szkolnego.

Cena 1 egz. przy nabywaniu bezpośrednio w Ekspedycji Wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie wynosi wraz z kosztami przesyłki i opakowania zł. 1.50.

„Ilustracja Szkolna".

Wydawnictwo Związku Nauczycielstwa Polskiego w opracowaniu- Komitetu Redakcyjnego tygodnika „Płomyk", Redaktor odpowiedzialny Józef Włodarski. Warszawa, wrzesień 1932 r. Adres redakcji i administracji — Warszawa, ul. Świętokrzyska 18, Konto czekowe P. K. O. Nr. 19.707. Warunki prenumeraty ,,Ilustracji Szkolnej": ,,Ilustracja Szkolna" wychodzi co miesiąc, z wyjątkiem lipca i sierpnia. W prenumeracie cena serji wraz z przesyłką wynosi 3 zł., za cały rok szkolny przy jednorazowej wpłacie — 28 zł. Cena serji w sprzedaży pojedyńczej wynosi 4 zł. Na serję 33 składają się obrazy Wołynia.

Wydawnictwa **„Naszej Księgarni" Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego.** Warszawa.

Aleksander Litwin — O r g n i z a c j a n a u c z a n i a w szkołach powszechnych niższych stopni—(Bibljoteka— „Z praktyki szkolnej Nr. 14"). Warszawa 1932.

Ignacy H u b e r — J a k w y k o n a ć s a m e m u p o m o c e n a u k o w e z e s z k ł a i i n n y c h m a t e r j a ł ó w? (56 rysunków, fotografje i 34 tablice). Część III. Warszawa 1932.

M. Skierczyński i F. Krawczykowski — Z a b a w y i g r y r u c h o w e. Podręcznik metodyczny ze wstępem dr. W. Osmolskiego (Bibljoteka — „Z praktyki szkolnej Nr. 16"). Warszawa 1932 r.

Ewa Zarembina i Żofja Roguska—P o ż e g n a n i e s z k o ł y. Materjał na uroczystość zakończenia roku szkolnego. Warszawa 1932 r.

Dwumiesięcznik — D l a s z k o ł y i n a u c z y c i e l a. Biuletyn Wydawniczy „Naszej Księgarni" i innych placówek Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa, wrzesień—październik 1932.

Ernest B a r k e r — C h a r a k t e r n a r o d o w y i kształtujące go czynniki. Przełożyła z angielskiego Irena Pannenkowa. „Bibljoteka dzieł pedagogicznych" rok VII. Nr. 31, 32 i 33. Warszawa 1932 r.

Bohdan Suchodolski — I d e a ł y k u l t u r y a p r ą d y s p o ł e c z n e. Wypisy z dzieł myślicieli polskich XIX i XX wieku. z 16 portretami. Warszawa 1932.

Rene M a u n i e r — W p r o w a d z e n i e d o s o c j o l o g j i. Spolszczyła Nina Assorodobraj z przedmową prof. Stefana Czarnowskiego. „Bibljoteka samokształcenia" Nr. 1, Warszawa 1932.

167.

PODZIĘKOWANIE.

Zarząd Wystawy Przemysłu Krajowego pismem z dnia 21 październik 1932 r. Nr. 729 złożył na ręce Pana Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego podziękowanie dla PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników Szkół, którzy ze zrozumieniem doniosłości akcji uruchomienia Wystawy Przemysłu Krajowego współdziałali w jej przeprowadzeniu organizując pokaz prac szkolnych jako też zbiorowe zwiedzanie Wystawy.

168.

SPIS KSIĄŻEK

nabytych w październiku 1932 roku przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie.

Borowik J. Pięć lat pracy Instytutu Bałtyckiego (1927—32). Toruń 1932.

Olszewicz W. Węgiel i morze. Toruń 1932.

Stelmachowska B. Stosunek Kaszub do Polski. Toruń 1932.

Felisiak W. Lekcje praktyczne — geografja, oddział III. Częstochowa 1932.

Orzechowski S. Lekcje praktyczne — rachunki, oddział I. Częstochowa 1933.

Petrow D. Lekcje geografji w kl. VI szk. powsz. Lwów 1933.

— Fizyka i chemja w szkole — kwartalnik dydaktyczny. Wilno 1933.

— Poradnik w sprawach nauczania i wychowania. Rok IV. 1932.

Kobylińska E. Kłopoty Pani Niuśki — opowieść. Wilno 1932.

— Lwowskie studja bibljoteczne I. Lwów. 1932.

Knickerbocker H. Czerwony handel — plan 5-letni uprzemysłowienia Rosji. Warszawa 1932.

Knickerbocker H. Walka z czerwonym handlem. Warszawa 1932.

Rundt A. Sowiety tworzą nowego człowieka. Warszawa 1932.

Rubczyński W. O warunkach przybliżania się do ideałów kultury. Warszawa 1932.

— Spis wykładów XV na 3 trymestry 1932—33 U. S. B. Wilno 1932.

— Pamiętnik Zjazdu gospodarczego w Oszmianie 1931 r. Wilno 1932.

Macdonald F. Cztery dni—powieść. Warszawa 1932.

Lewartowski H. Szlakiem bojowym legjonów. Lwów 1915.

Wölfflin H. Kunstgeschichtliche Grundbegriffe. München 1915.

Kruszyński T. Stary Gdańsk i historja jego sztuki. Kraków 1932.

Kołłątaj H. O ustanowieniu i upadku Konstytucji 3 Maja 1791 r. Warszawa 1830.

Wiudakiewicz S. Mikołaj Rej z Nagłowic. Lublin 1922.

Orłowski S. Sugestja i Hypnotyzm. Warszawa 1902.

Sinclair U. Trzęsawisko—powieść 4 tomy. Warszawa 1907.

Conrad J. Lord Jim—powieść 2 tomy. Warszawa 1904.

Andersen H. Werke—4 tomy. Strassburg 1932.

Kluge H. Geschichte der deutschen Litteratur. Altenburg 1892.

Bulwer E. Die letzten Tage von Pompeji-Roman. Berlin.

Lange A. Przekłady z poetów obcych I—II. Warszawa 1899.

Bonnefon D. Les écrivains célébres de la France. Paris 1884.

Supiński J. Pisma, Tom I—V. Warszawa 1883.

Kummer K. Einführung in die Geschiechte der deutschen Literatur. Wien 1917.

Scriptor. Nasze stronnictwa skrajne. Kraków 1903.

— Kodeks postępowania karnego — tekst obowiązujący od 1-IX 1932. Warszawa 1932.

Malinowski T. Świetlica—zadania, metoda... Warszawa 1932.

Domaniewski i in. Skarby przyrody i ich ochrona. Warszawa 1932.

Petrów D. Lekcje geografji dla kl. IV szkoły powszechnej. Lwów 1933.

Falkowski Z. Rzecz o tragizmie „Kleopatry" Norwida. Wilno 1932.

Talko - Hryncewicz J. Wspomnienia z lat ostatnich (1908—1932). Warszawa 1932.

Doborowolski A. Zagadnienie szkoły powszechnej. Warszawa 1932.

Niesiołowski A. Formy i metody pracy oświatowej. Warszawa 1932.

Dąbrowski J. Historja powszechna. T. I—III. Lwów 1929—31.

Gaetner i Łempicki. Służ Państwu. I. Szlakiem bohaterów. Lwów 1932.

Żychal K. Nauczanie łączne. Oddział I—III. Kraków 1932.

Ruszczyc F. Tradycje sztuki w Wilnie. Wilno 1922.

„ Wydział Sztuk Pięknych U. S. B. w latach 1919—29. Wilno 1931.

Chołoniewski A. Duch dziejów Polski. Kraków 1917.

— Z otchłani wieków—pismo poświęcone pradziejom Polski, I. Poznań 1926.

Litawski J. Bezpośrednie ustawodawstwo ludowe. Kraków 1932.

Martynowiczówna W. Wychowanie obywatelskie w harcerstwie. Warszawa 1932.

— Regulamin Państwowej odznaki sportowej. Warszawa 1932.

Kudelka B. Źródła odrodzenia—rozważania pedagogiczne. Brześć 1932.

Radwan-Pragłowski K. Człowiek silnej woli. Warszawa 1932.

Czacki T. Rozprawa o żydach i karaitach, I—II. Kraków 1860.

Jankowski P. Ostatni upiór w Bielehradzie, Wilno 1842.

— Żórawce. Wilno 1910.

Curtman W. Lehrbuch der Erziehungu des Unterrichts. Leipzig 1866.

Wundt W. Einführung in die Psychologie. Leipzig 1911.

Schöubach A. Über Lesen u. Bildung. Graz 1906.

Thery A. Lettres sur la profession d'instituteur. Paris 1855.

Lambert, m-me. Avis d'une mére à sa fille. Paris 1804.

Tchórznicki J. Listy do młodzieńca o wyborze stanu. Warszawa 1891.

Siegert G. Problematische Kindesnaturen. Leipzig 1889.

Seebohm. Die Ziele des vaterländischen Volksunterrichts Jena 1917.

Lutosławski W. O wychowaniu narodowem. Morges 1902.

" Wszechnica Mickiewicza w Szwajcarji. Morges 1903.

Wysocki W. Pamiętnik o głuchoniemych. I. Warszawa 1836.

Plebański J. Lekcja wstępna metodologji nauk. Warszawa 1892.

— Popis publiczny uczniów Konwiktu X Pijarów. Warszawa 1824.

Leroy-Beaulieu P. Nowe społeczeństwa anglo-saksońskie, I. Warszawa 1901.

Zola E. Pot—bouille. Paris 1896.

Gyp. Lune de miel. Paris 1898.

Irzyk S. Dzienny rozkład materjału na oddz. III—IV. Warszawa 1932.

Malenowska-Rewera i Głębowicz. Metoda rodzima w elementarnem wychowaniu i nauczaniu. Kraków 1932.

Biegeleisen B. Wskazówki do prowadzenia karty indywidualności. Warszawa 1932.

Piotrowiczowa J. Michał Czajkowski jako powieściopisarz. Wilno 1932.

Zdziechowski M. Chateaubriand i Napoleon. Wilno 1932.

Kwiatkowski E. Dysproporcje — rzecz o Polsce przeszłej i obecnej. Kraków 1932.

Rusiecki A. i Zarzecki A. Nauczanie matematyki, oddz, IV. Poznań 1932.

Niemcówna St. Kraków—krajoznawstwo, cz. I—II. Warszawa 1932.

Clark A. and Williams W. A modern german course, I—II. London 1931.

Grillparzer F. Sapho — Trauerspiel. Lwów 1913.

Smiles S. Oszczędność. Warszawa 1876.

— Lutnia — piosennik polski, zbiór I—III. Lipsk 1864.

Szajnocha K. Jadwiga i Jagiełło 1374—1413, 7 tomów. Warszawa 1902.

Seidel A. Transwaal i Boerowie. Warszawa 1899.

Krahmer J. Syberja i znaczenie wielkiej kolei Syberyjskiej Warszawa 1898.

Skarbek F. Pamiętniki Seglasa. Warszawa 1898.

Falski M. Atlas szkolnictwa średniego ogólnokształcącego. Warszawa 1932.

Staff L. Gałąź kwitnąca — pisma, t. VIII.

-- Roczniki Związku Akadem. Kół misyjnych w Polsce. Poznań 1931.

Nałęcz W. Na bursztynowym brzegu. Warszawa 1926.

Poraj S. Pomorze a Polska we wczesnej dobie dziejowej Warszawa 1931.

169.

SPROSTOWANIE.

W okólniku z dnia 17-go października 1932 r. Nr. O—33350/32 w sprawie Okręgowego Chóru Nauczycielskiego (Dz. Urz. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Nr. 11, z dnia 1-go listopada 1932 r.) zostały przypadkowo w ustępie 3-cim, w wierszu 2-gim opuszczone wyrazy: „Szkół powszechnych"—czyli, że cały ten ustęp powinien brzmieć jak następuje: „Do Okręgowego Chóru Nauczycielskiego może należeć każdy nauczyciel (ka) szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, ochroniarskich oraz szkół zawodowych tak państwowych jak i prywatnych.

170.

OD ADMINISTRACJI.

Administracja Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okr. Szkoln. Wileńsk. prosi P. P. Prenumeratorów przekazujących pieniądze przez P. K. O. na konto czekowe Nr. 30466 o notowanie na odcinkach czeków za jakie numery, za jaki czas, oraz za jaką ilość egzemplarzy dana kwota została wpłacona, gdyż brak tej informacji uniemożliwia wysyłkę zamówienia.

Ś. † P.

WŁADYSŁAW LICHTAROWICZ

b. Inspektor Szkolny pow. łódzkiego
b. Naczelnik Wydziału Oświaty w Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich.
b. Dyrektor Departamentu Komisji Rządzącej b. Litwy Środkowej.
b. Radca w Wydziale Nauki przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie.
b. Nauczyciel Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. T. Zana w Wilnie
zmarł w Wilnie dnia 19 listopada 1932 roku.

Ś. p. Władysław Lichtarowicz urodził się w roku 1863. Gimnazjum ukończył w Wilnie, uniwersytet w Kijowie. Młodość oraz pełnię sił dojrzałych poświęcił kształceniu polskiej młodzieży. Najpierw bowiem pracuje tajnie, następnie skupia przy Towarzystwie Oświatowem w Rydze do 1000 polskich dzieci, budząc w ich sercach umiłowanie dla Polski, wreszcie zakłada wraz z siostrą gimnazjum, które do dziś stanowi ostoję polskości w Rydze.

W Odrodzonej Polsce obejmuje odpowiedzialne stanowisko Naczelnika Wydziału Oświaty w Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich, a potem staje do kierowniczej pracy oświatowej na Wileńszczyźnie, jako Dyrektor Departamentu Komisji Rządzącej b. Litwy Środkowej, Po pracach w Wydziale Nauki przy Ministerstwie W. R. i O. P. w Warszawie powraca do Wilna i obejmuje żmudne obowiązki nauczyciela seminarjum nauczycielskiego.

Wyczerpawszy ostatki sił przechodzi w r. 1931 w zasłużony stan spoczynku.

Poza pracą w dziedzinie nauczania i wychowania bierze ś. p. Władysław Lichtarowicz zawsze żywy udział w pracy społecznej, za co w dniu 11 listopada b. r. odznaczony zostaje orderem „Polonia Restituta".

Szeroki umysł, niespożyte wartości serca, rzetelność i pogoda w pracy, wreszcie umiejętność wiązania ludzi z ideą, której sam przez całość życia służył—oto zalety, jakie cechowały ś. p. Zmarłego.

Cześć Jego Pamięci!

Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł. 120.— Pół strony 65 zł.— Ćwierć strony zł. 35.— Ogłoszenia mniejsze niż 1/4 kolumny liczą się od wyrazu po 20 gr. za wyraz. Ogłoszenia umieszcza się **tylko po zapłaceniu zgóry** przypadającej należności (konto Nr. 30466) w P. K. O.. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Druk. „Lux" Wilno.

BIBLIOTHECA JAGELLONICA

powiecie (p
Kuratorjum

ych (pkt. 7)
Okręgu Szk
któw organiz
, zaś zestawi
31 październ

dzeniem Mi
2 o rocznych
ch (Dz. U. M
na podstaw
a ze statuter
zestawienia p
vienie okręgo
publicznych

nych,
dz. Ośw. Pu

103.

OLNIK

jnych i Ośw

pca 1032 r. (IP

w oddziałac
II gimnazjów
1932/33.

i O. P. z dn. 3

r. wprowadz
cznych szkół
VI publiczn
owych.

ieszczane
ci „Dziennik
omówienia po

zem, zalecam
nauczycielstw
O. S. W. we
ych roztropr
rmą ustroju

K

139.

OKÓLN

gu Szkolne

dziernika 1932

Panów In
lnokształcą
ł zawodowy
owego Chór

głym roku sz
zerwie waka

espolenie na
ie w wykonar
ywanie repe
owej i artyst
any.
Nauczycielsk
gólnokształc
kół zawodow

dbywały w
zyki raz na
vanych do w
się w niec
Seminarjum
29.